

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge evropske dežele 6 K. Edes hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovori. — Deležniki „Kotlarskega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroska cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrtne za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Šestere kmečke resnice.

(Odlomki iz govora ekonomista Martina Cerjaka na velikem kmečkem taboru na Blanci pri Rajhenburgu dne 7. aprila 1907 s posebnim ozirom na posavske kmečke razmere.)

Bratje kmetje! Bliža se veleznameniti dan državnozbornske volitve, 14. maj, ko imamo priliko spodnještajerski, osebno mi posavski kmetje, da pokažemo svetu, da se zavedamo svojih političnih dolžnosti, dan, ko se otresemo jerobstva raznih drugih stanov v avstrijski državi.

Dolžnost vsakterega spodnještajerskega kmeta je — in to zahteva naša kmečka korist in naš stanovski ponos — da se izkaže vsakteri na ta dan kot moža in to moža značajnega, odločnega in zanesljivega, moža, ki se zaveda dolžnosti, ki ga vežejo napram svojemu sotrpnu kmetu, moža, ki boče ta dan skupno in solidarno nastopil s svojimi sobratji kmeti.

Pomenimo se čisto prostodušno in odkritosrčno. Najsibode torej, da se nahajamo v vrstah onih brezbriznih starokopinežev, ki zavzemajo v vsakdanjem političnem življenju žalibog popolnoma brezbrizno stališče, ali če se nahajamo v vrstah onih omahljivcev, ki se dajo vsak čas in od vsake stranke pregovoriti, ali če smo odločni pristaši naše Kmečke zveze, ali če smo pristaši Narodne stranke ali Stajerčijanci — pa le enopomislino, vsi smo zraven tudi kmetje, ako nam je naš lastni telesni blagor količkaj pri srcu in ako imamo količkaj kmečkega ponosa v svojih prsih — tedaj si zapomnimo te-le šestere neovrgljive kmečke resnice in se tudi po njih ravnamo.

Kakor je šestero božjih resnic temelj krščanskemu naziranju, tako naj bode teh šestere kmečkih resnic temelj in podlaga razvoju kmečke politike spodnještajerskih kmetov v avstrijski ustavni državi:

1. kmečka resnica: Le ena politična kmečka zveza — in to povsem pristno kmečka — je nad Spod. Stajerskem, in to je Slovenska kmečka zveza.

Dandanes nam kmetom ne koristi mnogo ves napor, če si tudi roke do lakta obrabimo, ako ne zasledujemo vse kmetijstva še tikajoče politične dogodke, ako se ne vdeležujemo vsaktere volitve itd. Osebno dan državnozbornske volitve boči naš kmečki praznik.

Pomniti je nadalje treba, da v veliki državni politiki, osebno v kmečkih zadevah, odločuje le velika in močna stranka, bodi tedaj naša skrb, da bode vseh sedem spodnještajerskih državnih poslancev, na vsak način pa naš posavski državni poslanec, odločen pristaša naše Slovenske kmečke zveze, kateri se bodo v državni zbornici združili z drugimi kmečkimi poslanci — tudi drugih narodnosti, v skupno obrambo kmečkih koristi.

2. kmečka resnica: Če bodmo kmetje solidarno, skupno, ramo ob rami, posebno ob prihodnjih državnozbornskih volitvah nastopali, smemo upati, da bodo nade, katere stavimo v našo Kmečko zvezo, popolnoma upravičene in se bo končno enkrat začelo v javnosti delovati v prid kmetu.

Ne se dati slepiti od nasprotne stranke, češ: sedaj ste pa pod mariborsko komando, kajti vzmimo n. pr., da bi bili res pod mariborsko komando, potem pa prišli pod celjsko, bi pač prišli iz dežja pod kap.

3. kmečka resnica: Trije kandidati so v našem posavskem volilnem okraju: kandidat Kmečke zveze, kandidat Narodne stranke in oni socialdemokratov, pa mi posavski kmetje ostanemo neomahljivo, kot organizirana kmečka garda, ob strani našega kandidata, kandidata Slovenske kmečke zveze, ter hočemo pokazati, da smo možje in poznamo volilno disciplino.

Oklenimo se vsi kmetje in prijatelji kmetov naše Kmečke zveze ter volimo vsi enoglasno, brez osebnih in strankarskih ozirov, edino kandidata Slovenske kmečke zveze, kateri sprejema in prisega na program Kmečke zveze, da se hoče v prvi vrsti potegovati za kmečke koristi, za druge stanove le tedaj, če ne nasprotuje naravnost kmečkim težnjam. Smo dosti dolgo tlačani drugim stanovom, naj se končno enkrat tudi za kmeta nekaj pozitivnega stori; tvorimo pa tudi velikansko večino v našem volilnem okrožju, je tedaj upravičena naša zahteva, da se v prvi vrsti nas kmete upošteva.

4. kmečka resnica. Mi posavski kmetje smemo popolnoma zaupati naši Kmečki zvezi in našemu kandidatu, ki je sprejel to težko butaro, ki ima na svojem praporu zapisano z velikimi črkami: Kmetu v pomoč! Da ga Narodna stranka tako srdito napada, je seveda čisto umevno, ker se je ravno nam kmetom pridružil in nas hoče po programu Kmečke zveze zastopati.

Ne se nadalje dati premotiti od nasprotne stranke, češ: Kmet naj kmeta voli! To je le slepilo! Vsaj je postavila Slovenska kmečka zveza izmed drugih kandidatov kmečkim kandidatom tudi dva pristna kmečka hrusta: predsednika Slovenske kmečke zveze, deželnega poslanca kmeta Roška rja in kmeta Pišek a. Pa kako nečuvno napada „Narodni List“ oba vzorna moža! Da, če bi imela Narodna stranka popolno oblast v svojih rokah, gotovo bi se Roškarku danes ne godilo nič boljše, kakor se je godilo pred stoletji vodju posavskih kmečkih upornikov Eliju v Zagrebu. Se vse hujše bi zakurili in razbelili železni tron.

Sploh pa, če bi tudi Bog Oče z nebes dol stopil ter kandidiral, bi mu narodovci gotovo nasprotovali, če bi se kmetom pridružil in sprejel program Slov. kmečke zveze.

5. kmečka resnica: Kmečka zveza bodi edina naša stalna zaščitnica in rešiteljica.

Ne dajmo se premotiti, da bode tudi Narodna stranka naše kmečke koristi čuvala in uspešno branila, kajti Narodna stranka hoče koristiti vseh stanov, v prvi vrsti seveda koristi njenih najstrastnejših agitatorjev ščititi. Ona se ne bi mogla za kmečke koristi nikdar uspešno potegovati, ker težnje vseh stanov v en koš zmeče ter vsem stanovom zlate gradove obeča, kajti koristi različnih stanov si vedno nasprotujejo in si bodo vedno bolj nasprotovale.

6. kmečka resnica: Posavski kmetje! Brez močne, enotne, stanovske organizacije, brez Kmečke zveze, ni rešitve za nas. Kakor so se zbirali pred stoletji naši pradedje ravno tukaj v Posavju, s polhovko na glavi in za polhovko s petelinovim perjem, znamenje upora, in oboroženi z vilami, kosami, sekirami, cepci, v obrambo svoje stare kmečke pravde, v obrambo svojih stanovskih koristi, a poraženi vsled pomanjkanja enotne organizacije, tako se zbirajmo mi, njih potomci, dandanes večkrat, posebno ob času volitev, ne sicer oboroženi na način, kakor našim pračetje, pač pa oboroženi z uma svetlim mečem, oboroženi z vztrajno, neumorno delavnostjo. Naj nas diči zavest, da slovenski kmet vstaja na svoji zemlji! Kmečki ponos, kmečki naš blagor nam glasno veva, bratje, da sleherni na dan volitve popusti svoje delo ter hiti na volišče in voli edino kandidata Slovenske kmečke zveze.

Kvišku kmečko zastavo!

Korajžno v borbo za staro kmečko pravdo!

Politični ogled.

— Za Trst okolica kandidirajo Slovenci odvetnika dr. Otokarja Rybarja za državni zbor.

— V puljskem okraju so postavili Hrvati za kandidata dr. Laginja. Ker postavijo Nemei, socialdemokrati svoje kandidate in ker je v italijanski stranki razdor, bo brzkone zmagal hrvatski kandidat. Okraj je dosedaj zastopal Italijan.

— Dolgovi Avstro-Ogrske monarhije. Za plačevanje obresti in odplačevanje dolgov je potrebovala Avstrija predlani 439.296.809 kron. Za skupni državni dolg, ki znaša pet in pol milijarde, se je porabilo 237 in pol milijona kron.

— Pogajanja med Avstrijo in Ogrsko zaradi nagodbe se že vršijo okoli devet mesecev. Sedanja nagodba, ki traja še do konca tega leta med obema državnima polovicama, je za Avstrijo skrajno neugodna in krivična. Avstrija plačuje za skupne stroške nekaj čez 66%, Ogrska pa samo nekaj čez 33%. Požrešni madžari pa še tudi sedaj niso zadovoljni in zahtevajo sledeče: Sedanja nagodba se podaljša za nadaljnjih 10 let brez izpremembe. Do leta 1917 naj torej ostane vse pri starem: Avstrija naj še 10 let plačuje z milijoni mažarsko nestrpnost, dokler niso Mažari dovolj močni za samostojnost. A to še ni dovolj. Skromni Mažari zahtevajo kot nameček, da Avstrija že danes Mažarom zagotovi carinsko in trgovinsko samostojnost po letu 1917 ter se obveže z

vso slovesnostjo, da nikdar ne napove carinske vojske ogrskim pridelkom. Z drugimi besedami: Čez 10 let se postavijo carinski mejniki tudi med Avstrijo in Ogrsko. Toda ti mejniki naj bi ščitili, branili le ogrsko industrijo proti avstrijski konkurenci, dočim naj bi se obvezala Avstrija, da bode kupovala le ogrsko žito, vole in prašiče. Lepa kupčija to! Ogrski mogotci gotovo ne pomislijo, da se že 14. maja vrše v Avstriji nove volitve za poslansko zbornico, ki nikdar ne pritrdi tem mažarskim zahtevam. Avstrijsko stališče je jasno in znano: Avstrija sklene z Ogrri novo pogodbo tudi le za 10 let, toda le s pogojem, da pogodba v isti meri varuje avstrijske koristi, kakor ogrske. Kmetih koristi ne bodo slovenski poslanci nikdar izdali na ljubo Ogrom!

— Rusija. Minulo je že par tednov, kar je zbrana druga državna дума; zboruje po štirikrat na teden, seje so jako dolge, ker imajo vsi poslanci mnogo povedati in bi si radi olajšali srca, za to so prvi teden seje navadno nehale šele, ko poslanci vsled preutrujenosti niso mogli več ne govoriti ne z zbranim duhom slediti razpravam. Poslanci druge dume imajo mnogo pametnejši nastop od onih v prvi; ne zahtevajo nemogočega, ne revolucionirajo in hočejo le z mirno besedo doseči od vlade, kar se da. Ministrski predsednik Stolypin je napovedal poleg več preosnov tudi novih davkov in vojaških zahtev. Odgovarjal mu je poslanec Kutler, finančni strokovnjak, ki je ostro obsojil brezmejne davke, slabo upravo železnice in nepotrebne stroške za nepotrebne urade. Še vedno se slišijo govornice, da meni vlada dumo razpustiti. Po deželi delujejo tajni odbori za splošno ustajo. Na raznih visokih solah so dijaški nemiri. Na Finskem, ruski deželi, kjer so dobile tudi ženske volilno pravico, je izvoljenih v deželni zbor 80 socialdemokratov, med njimi 19 žensk.

Razne novice.

* Duhovske vesti. Prestavljena sta čč. gg. kaplana: Anton Berk iz Smartna pri Slovenjgradcu v Gornjigrad, Anton Penič iz Gornjegrada v St. Rupert nad Laškim.

* Birmovanje. Zakrament sv. birme bo delil prem. knezoškof dr. Mihael Napotnik letos v sledečih farah: V stolni cerkvi v Mariboru dne 19. maja; v dekaniji Maribor desni breg Drave: Lembah 20. maja, Ruše 21. maja, St. Lovrenc nad Mariborom 26. maja in Pušava 27. maja; v dekaniji Velika Nedelja: Velika Nedelja 15. junija, Sv. Tomaž 16. junija, Ormož 17. junija, Svetinje 18. junija, Sv. Miklavž 19. junija, Središče 20. unija; v dekaniji Zavrč: Zavrč 20. junija, Sv. Barbara v Haložah 30. junija, Leskovec 1. julija, St. Vid pri Ptuj 2. jul., Sv. Trojica 3. julija; v dekaniji Stari trg: Pameče 27. julija, Slovenjgradec 29. julija, Smartno pri Slovenjgradcu 30. julija in St. Ilj 31. julija.

* Slovenskega kandidata za mesto Maribor je postavil shod volilcev dne 14. t. m. v Narodnem domu v osebi g. Karola Tratnik, pasarja v Mariboru. Shoda se je udeležilo tudi nekaj socialdemokratov, ki pa so bili popolnoma mirni in niso glasovali. Govorilo je več govornikov, tudi delavci, ki so bili vsi za samostojnega slovenskega kandidata. Mariborski Slovenci, sedaj pa na delo za slovenskega kandidata! Vsa slovenski volilci v Mariboru mora oddati svoj glas za našega števnege kandidata g. K. Tratnik.

* Brezuspšen trud. Tudi zadnji „Stajero“ se ni objavil kandidatov za državni zbor. Noben kmet mu noče več na limanice, ker vedo, da „Stajero“ postavlja le takrat kmete za kandidate, kadar ni upanja, da bi zmagnali. Zakaj na zadnjič niso postavili namesto Stigerja kmeta? In vendar bi bil vsak kmet boljši, kakor Stiger, ki je molčal v Gradcu kakor grob ali pa ga sploh ni bilo zgoraj. „Stajere“ je tako dolgo goljufal ljudi, da mu niti najzvestejši ne verjamejo več. Zdej še živi samo od napadov na duhovnike, in ker mu je to nalogo tudi že prevzel „Narodni List“, bo lahko kmalu izdihnil.

* Kandidat spodnještajerske mestne skupine. Dne 14. t. m. je bil v Narodnem domu shod, da se določi slovenski kandidat za mesto Celje in druga spodnještajerska mesta in trge in vasi, ki volijo v tej skupini, namreč za Ormož, Sevnica, Laško, Brežice, Ljutomer, Slov. Gradec, Slov. Bistrica, So-